

Evangélikus Theologia
Olvasó Terem
Sopron
HUNGARY, EUROPE

Sec. 435 1/2. R.

U. S.

Permit
PITTSBU

vezetősé

ERŐSVÁR

MIGHTY FORTRESS

VOLUME III.

1933 JANUARY.

NUMBER 1.

A LUTHERAN MONTHLY FOR THE HUNGARIANS OF AMERICA
Published at 161 Hazelwood ave. Contributing staff: Hungarian Editor: Andor M. Leffler.
Pittsburgh, Pa. Monthly. Lutheran Pastors In America. Subscription: \$1 a year

AZ AMERIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUSOKHOZ!

Három szó : Amerika, magyar, evangélikus....

Milyen hatalmas, sugárzóan szép, gazdag tartalmu e három szó. Amerika a lendület, a munka a lehetőség, a szabad fejlődés fogalmát jelenti nálunk. Ott szélesebb az életek országútja, ott realisabb az igazság, naponként látható valóság a mi ARANY JÁNOSUNK arany szava: "Tudod-é: az erő micsoda? Akarat, mely előbb utóbb diadalt arat." Ott nincs annyi elkülönülés, nincs merev társadalmi lépcsőzet, ott az emberek közelebb élnek egymáshoz. Legalább így gondoljuk ezt mi.....

De itthon? Itt nő a nyomor, inség, itt terjed a szegénység. Valami hiba van a vén Európa szerkezetében? Talán, mint az elmeszesedett szívű ember, nem elég rugalmas már sem izma, sem idege, hogy nagy és nemes eszme felé fel tudjon nézni és azozhoz fel akarjon emelkedni. Valami gonosz szüklátóság és érzésbeli megszegényedés lett urá a lelkeken. Az államok vezetői még mindig nem keresik a megértés, közeledés, teljes kiengesztelődés áldott útját, még mindig szeparatív, elkülönülő életre rendezkednek be az államok; pedig egyesülésében az erő, szeretetben a béke, lelki nemességben az igazi haladás. Mi, magyarok, a legtöbbet vesztettünk a háboruban, vesztettünk a békeben. A háboruban ragyogott a magyar vitézség, legendák születtek, hősök toborzóztak hosszú sorban a hadak útján, melyen a rege szerint Csaba vezér lovának szikrázik a patkója s utána mennek, vonulnak végtelen sorban a hősi halálban megdicsőült hősök... Közel egy milliónyi magyar hullott el a gigászi tusán. Egy millió ifju szív szakadt meg.

De miért? Miért?

Azért-e hogy Budapestet bármikor rommá lehetik a

cseh ágyuk, a nélkül, hogy kaszárnyáikból ki kellene vonatni azokat? Azért-e, hogy keserves sorsra kárhözott három millió magyar éljen az idegen impériumok rabságában? Avagy azért, hogy az ősi koronázó város, Pozsony, cseh Bratislava legyen? Azért-e hogy II. Rákóczy Ferenc és Thököly Imre, a kurucok e csillagai idegen, ellenség által, hatalmas szóval elrabolt földben pihenjenek, ha ugyan tab földben tudnak nyugodni? Nincs nekünk más védelmünk, más megtartónk mint az, ainek születését így jelenték az angyalok: "Ne féljétek! Ma született néktek a Megtartó!" Ő, aki a béke és alázat tövissel koronázott királya, Ő tanít meg tünni és vámi. Bizni az Isten kegyelmében, ki ezer éven át annyi ártásból, vészből és viharból kihozta ezt a népet és itt megerősítette a Duna-Tisza völgyében. Isten fog cselekedni velünk is. Multunk az Ő megtartó kegyelméről beszél; jövőnknek is ez a záloga: az isteni kegyelem. Ő fogja a nemzeteket, népeket és fajokat közelebb vezetni egymáshoz s az Ő fia, kiről a próféta így jövendölt: "És lakozik a farkas a báránnyal és a párdac a kecskefiuval fekszik... és egy kis gyermek őrzi azokat." (Ézs. XI. 6.)

Az evangélium, mely Isten hatalma minden hívő üdvösségére (Róm. I. 16.), meg fog tartani, csak a lelkek tartsák meg az evangéliumot, a megszentelődést, a megértést és megbecsülést.

Ti, távolban velünk együtt imádkozó testvéreink, vigyétek a mi nemzetünk sorsát a hit és szeretet karmain Isten elé, hogy adjon nekünk jóakaratot a népek részéről s jöjjön el az a jobb kor, mely után buzgó imádság epedez százezrek ajakán.

Az Ur kegyelme legyen Veletek,

DUSZIK LAJOS miskolci főesperes-lelkész.

E G Y H Á Z I H Í R E K

NAGYOBB ESEMÉNYEK:

OBERLIN, OHIOBAN MEGNYILT A MAGYAR LUTHERÁNUSOK ÖREGEKHÁZA.

RUZSA ISTVÁN LELKÉSZ A NAGYSZERŰ MOZGALOM ÉLÉN.

SZEBIK KÁROLY, VOLT BRIDGEPORTI LELKÉSZ, A MONTREALI GYŰLEKEZET VEZETÉSÉT VETTE ÁT.

BRACHNA GÁBOR NEW YORKI LELKÉSZ IRANYITJA IDEIGLENESEN A BRIDGEPORTI MUNKÁT IS.

NEW BRUNSWICK, N. J.

Keresztelés: Simon Géza és neje szül. Vági Elza fa Gilbert Allen névre. Keresztszülők Vági Gyula és Kókal Anna. Herbert E. Bayer és neje szül. Therese Reison leánykája Alice Elenora névre. Keresztszülők: J. G. Bayer és Alice Elenora Linquist. Esküvő: Nov. 5-én vezette oltárhoz Steffel József Kovács Klára hajadont. Tanúk voltak: Vasváry János és Vasas Mihály. Isten áldása legyen a kicsinyeken és az ifju páron.

TEMFLOMSZENTELÉSI ÜNNEP. Nov. 24-én ünnepelte az egyház templom szentelési emlék-ünnepét d. e. fél 11 kor tartott isteni tisztelet keretében.

Az oltári Igét Nt. Kósa András helybeli ref lelkész mondta. Az oltári imát Nt. Stiegler Ernő olvasta s a mélyen szántó hitvestítő egyházi beszéddel Nt. Pottschacher István követte le a szép számban megjelent ünneplő hitestvérek figyelmét. Este 7 órakor a Y. M. H. A. helyiségében banquet-et rendezett az egyház, melyen 448 felnőtt és 33 gyermek lett kiszolgálva az Oltár Egyet tagjai által készített izletes vacsorával. 9 óra után külön tánc jeggyel is lett beengedve 116 vendég. Tiszta jövedelem: \$406. Az egyház hálás köszönetet mond úgy a megjelent lelkész uraknak, mint a közel és távolból megjelent kedves vendégeknek, a sok munkát önfeláldozással végző nőknek és férfiaknak.

PITTSBURGH, PA.

Temetések: Üveges Lajos, egyházunk hűséges jegyzője elköltözött az élők sorából Nov. 3-én. Temetése nagy részvét mellett folyt le. Felesége és négy árva öröktartója. Özv. Fleisch Terézia Nov. 22-en költözött el az élők sorából. Leánya és unokái gyászolják. Béke poraikra!

HÁLAADÁSI ÜNNEP. 27-én Ünnepi istentisztelet keretében nyitottuk meg az új egyházi évet és zártuk be a régit, Ünnepi szénokunk Nt. Omay János, Luaffalci ev. lelkész volt. Három iskolánk gyűlése: Lára valamint a Luther Márton Dalkör énekelt.

Este banquet keretében adoztunk a hála gondolatának. Iskolánk gyermekserégén kívül számos kedves műkedvelő tette kellemessé az estét. A banquet keretében Nt. Omay "Az Egyház és Társadalom Viszonya" címen tartott előadást.

Uj Oltár Terítő: Özv. Kozma Józsefné és nővére Toth Katalin egy gazdag arany himzéses piros oltár-teritőt adományoztak elhalt szüleik Toth Mihály és neje, emlékére. Jutalmuk a tett szépségében van.

WINDSOR, ONT.

A gyülekezet lelkipásztora Magyarországon volt a mult hónapban. A kanadai magyar evangélikusságnak a helyzetét az otthoni egyház előtt bőven ismertette előadások keretében Nt. Papp János László.

DETROIT, MICH.

SZILVESZTERKOR az idén is ünnepel a gyülekezet. Belépti-jegy 35 c., tánc-jegy 25 c. Mindenkint várunk! Jól fog mulatni!!

MOLNÁR FERENC "Józi" című bohozata került előadásra az ifjuság rendezésében. Szereplők voltak: Szepessy János, Pelsöcy István, Kovács Albert, Lada Margit, Ifj. Konc János, Kovács Erzsébet, Györfi István, Faragó Mariska, Pressler Gerő, Ifj. Lada István, Tóth Ferenc, Ifj. Lada Károly, Gacs István, Pintér Eszter, Szabó Margit, Papp Zoltán és Király Erzsébet. Dicséret mindnyájukat megilleti.

BRIDGEPORT, CONN.

A gyülekezet jelenleg lelkész nélkül van. Ugyanis Nt. Szebik Károlynak amerikai útvelele lejárt s így kénytelen volt az országot elhagyni. A lelkész nélkül maradt gyülekezet Hegdüs Ernőnek agilis vezetése mellett tovább folytatja a munkát. Nt. Szebik Károly Kanadában fog munkát végezni. A lelkészi állást a legközelebb időn belül befogja tölteni a misszió hatóság.

Az ünnepek alatt Nt. Brachna Gábor, new-yorki lelkész szolgálja ki a gyülekezetet.

AKRON, OHIO.

MISSZIÓS-KÖZLET központjává lett az akroni gyülekezet. Nt. Zimmerman Feszöt az Ohio Zsinat felkérte az ohioi terület magyar szörvényének megszervezésére.

BETHLEHEM, PA.

A bethlehemi angol hitestvérek a jóakaratra és hitbeli együvé tartozásunknak páratlan szép tanujleit adják. Dr. Schaeffer Vilmos és Dr. Gehr Franklin hitközségeiknek tagjaival egyben részt vettek esti istentiszteleteinken, melyeknek célja az együvé tartozásunk hangsúlyozása volt.

NEW YORK, N. Y.

MEGALAKULT az ifjusági egylet az egyház keretén belül. Elnök: Darid Pál, alelnök: Dankó Irén, titkár: Bogád Etel, jegyző: Heszlényi Ilonka, pénztáros: Bogár Gizella, zenei-titkár: Rác Vilma, háznagy: ifj. Heszlényi Gyula. A kör megalakította az énekkart, melynek vezetését Dr. Istók Bertalan zenetanár vette át.

É G Y H Á Z H Á Z T A R T Á S

**A PHILADELPHIAI NAGY-GYŰLÉS
A MULATSÁGOK ELLEN.**

Az Anyaszentegyház életében meglehetősen radikális változások fognak bekövetkezni ha a gyülekezetek keresztül viszik azokat a reform javaslatokat, melyeket a Nagy-gyűlés elé terjesztettek a különböző bizottságok. A reformjavaslatok legérdekesebbje az, mely szerint minden olyan missziós gyülekezettől, mely kártya partik, sorsjátékok, táncok, piknikek és egyéb 'nem keresztyéni' módon szerzett összegekdől próbálják pénztárukat szaporítani, a missziói segély megvonandó. Az angol testvér-gyülekezetek életében nem annyira - jölehet a pénzszerzés módja itt is sok kívánnivalót hagy maga után - de annál inkább a mi gyülekezeteink életében történének nagyszertü változások.

Mik lennének ezek a változások ?

A legelső változás lenne az, hogy a gyülekezet vezetőségének ideje lenne arra is, hogy az Isten Országának igazi művelését végezhetnék, mert nem kellene piknikek rendezésével, táncok feldolgozásával és hasonló más pénzszerzési 'hókusz-pókuszok'-kal idejüket eltölteni. Ugyanazal a munkával és kevesebb anyagi áldozattal biztosabb alapokra tudnák fektetni az egyházat, ha a mulatságok tartása helyett az önkéntes megajánlásokra térnének át.

Be lehetne-e vezetni ezt az új rendszert ?

Semmi körülmények között sem lehet ezt az új rendszert bevezetni mind addig míg a gyülekezet tagjai nem látják a 'multság-rendszer' hátrányait és az új rendszer előnyeit.

A 'multság-rendszer' hátrányai .

Ha egy gyülekezet, tegyük fel, egy bált tart akkor a gyülekezet tagjainak nagy része csak azért megy el, mert segíteni akarja az egyházat. Egy percig sem gondol a buzgó egyháztag arra, hogy a bálban elköltött pénzből vajmi kevés fog jutni az egyház céljaira. Tegyük fel, hogy a báli bevétel száz dollár, a kiadás, a minimumot számítva, legalább negyven dollár. Ez azt jelenti, hogy minden dollárból csupán hatvan cent jut el az egyház pénztárába. Nem-e sokkal gazdaságosabb lenne ha táncmultság helyett az egyháztagok ezen összegeket beadnák az egyház pénztárába. Az pedig, aki táncolni akar, az bizonyosan olcsóbban élvezheti ezt a szép szórakozást valahol másutt. De ne legyen senki

olyan ön-ö, hogy elvárja az egyház vezetőségétől azt, hogy táncok, piknikek, kártya-partik és más hasonló multságok rendezésében töltsék el azt az időt amit az ISTEN országának terjesztésére kellene fordítani. Senki sem mondhatja, hogy a multságok lelkileg építenek. Elég jó, ha nem rombolnak! Az egyháznak pedig egyetlen célja a lelkeknek építése. A multság rendszer hátránya főleg ebben a három tényben rejlik. Az egyháznak szánt adományoknak csak része jut el rendeltetési helyére, és a vezetőség idejét olyan dolgozatra kénytelen elpocsékolni, ami nem hivatása.

Az 'adomány-rendszert' előnyeiről következő számban fogunk írni.

TÖRTÉNETEK LUTHER MÁRTONRÓL.

Estalkonyakor egy kis madár rászált egy kőrefára Luther Márton gyümölcsösében. Luther eltűnődve figyelte a madarat, majd így kiáltot fel "Az a kis madár oly nyugodtan tér nyugovóra eme ágak között, pedig feje felet terül el a leve ő ég végtelen kékje s a csillagok végtelen milliói. Négyse fél; ottan van. Tudja, hogy Isten aki teremtette, gondot visel reá."



DR. LUTHER MÁRTON.

Egy alkalommal nyár utóján tért meg Leipziből s álmélkodva kiáltott fel a búzaföldek láttára. "Hogy állnak ott" mondta, "gyönyörű aransárga száraikon a hajtottfejű kalászkok, kenyérrel teli, a földi ember kenyere, mely megadatott neki eme évben is.

MOSOLYGÁS A PAROCHIÁN.

Pista: Mond Apus, mitől halt meg a holt Tenger?
 Apus: Nem tudom fiam.
 Pista: Apus, hová megy az álom mikor felébredünk.
 Apus: Nem tudom fiacskám.
 Pista: Apus, miért van a halban olyan sok csont?
 Apus: Nem tudom fiam.
 Pista: Ejnye Apus, ki engedte meg neked, hogy pap lehessél ?!

 A N A G Y V I L Á G B Ó L

MAGYAR VOLT E LUTHER ÖSANYJA?

A Martinus családnak nemrégén Berlinben tartott ötszáz éves családi jubileumának alkalmával merült fel ez a miránk magyar evangélikusokra nézve nagyon érdekes kérdés. Az ötszáz éves történelmi multra visszatekintő Martinus családnak leszármazottjai élnek jelenleg Ausztriában, Magyarországon, Lengyelországban és Amerikában. A család alapítója Galeotus Martinus 1427-ben született Olaszországnak Narni nevű városában, Martinus hirnévre tett szert, mint filozófiai tanár a Padovai és Bolognai egyetemeken. Ez az olasz Martinus Korvin Mátyás magyar királynak szolgálatába állt és egy magyar lányt véve feleségül, megalapította a Martinus családot. Lehetséges, egyes autoritások szerint, hogy Luther Márton valami módon rokoni kötelékben állott ezzel a családdal, mert mikor az Erfurti egyetemre iratkozott be, akkor Martinus Luther név alatt iratkozott be. Ugyancsak Lesterus lelkészhez írott egyik levele ezt az aláírást viseli. Neve legismertebb a Martini Lutheri, latin alakban, ahol Martini csupán rövidítése a Martinus névnek. Nem lehet biztosra megállapítani, de egyesek azt hiszik, hogy Luther rokonságban állt ezzel a családdal. S ha ez igaz lenne akkor Luther eredetét magyar anyára lehet visszavezetni.

MULT ÉS JELEN.

A modern kor vezetői tanítják, hogy az ember vágyai mind addig igazolhatók erkölcsi alapon, amíg az az ő az egyéni existenciáját védi; ez a tény még akkor is fenáll, hogy ha az Ego mindezt az őt körülvevő világ ellenére és kárára is teszi. Más szóval szerintük az ember nem szent mindaddig, amíg nem képes sikeresen szembe és fölé helyezkedni az őt környező életnek. A régi morál arra tanította az embert, hogy isteni mind addig, amíg képes harmóniában lenni a világrenddel; az új morál arra tanítja, hogy isteni, amennyiben képes ellenezni a világrendet. A régi morál arra ösztökölte az embert, hogy ne legyen "ország az országban"; az új arra tanítja, hogy mondja a Szent Írás bukkott angyalával: "Mi ismerni akarjuk magunkat önmagunkon és nem istenen keresztül". Az első, mint a KONTEMPLÁCIÓK mestere, azt mondja: "hidjunk de ne magunkban", az utóbbi visszafelel Nietzschével és Maurasszal: "Hidjunk, hidjunk magunkban, csakis

magunkban."

A régi morál felépített egy oly rendet, melynek nem volt párja a világegyetemben, az új felbontotta eme rendet. Mert nem a gép vagy áldásai, nem a háboru, vagy pusztításai, hanem eme egyetemes bajeredője: "a más meg-nem-becsülése" volt, ami megásta a mai társadalmi rend sírját. S e világot más nem fogja megmenteni, mint a régi morál felújítása, melynek értelmében a nagy Isten törvényei a más ember megbecsülésére tanítja meg a világot.

HOLLANDIA VISSZAVERI A TENGERT.

Most felyezi be Hollandia a hatalmas Wieringen Gátat, mely a modern világ leghatalmasabb mérnöki vívmánya. A hatalmas Gát elkészítése \$ 255.110.000 dollárba fog kerülni, A hatalmas Gát azért lett építve, hogy visszahódítsák a tenger által elfoglalt, úgy nevezet Zuyder Zee nevű területet. Mindenkinek tudomása van arról, hogy Hollandiának a partjai állandóan süllyednek s a tenger állandóan foglal el földterületeket. Ezért határozta el magát az ország ennek a hatalmas Gátnak a felépítésére. Ha az egész munka befelyeződik, akkor több mint 900 négyzetmérföldnyi megművelhető terület marad szárazon. Ez azt jelenti, hogy 300,000 embernek fog új munkalehetőséget nyújtani a tengertől visszahódított terület. Az egész világ nemzetei előtt példa képpen állhat ez a kis ország, amelynek nem csak a mindennapi gazdasági problémákkal, hanem az elemekkel is küzdeni kell és mégis boldoggá tudja népeit tenni. Ennek egy oka van, az emberek akik kormányozzák azt az országot nem olyan önzők mint másutt a népnek vezérei.

TECHNOKRÁCIA.

Ez az új szó izgatja az egész világot máma. Mit is jelent? Technokrácia jelenti a tudománynak az uralmát. Érdekessége és ereje éppen ebben rejlik. Mert a technokraták - ahogy a technokrácia híveit nevezik nem azt akarják, hogy gép legyen a civilizáció központja, se azt hogy a mai versenyen alapuló önzés uralkodjon a világon, se nem azt, amit a komunisták, hogy az anyag, a matéria legyen az emberiség istene, hanem azt, hogy az ember a gép segítségével felszabaduljon a mindennapi kenyérért való gigászi harcból és idejét nemesebb, művészi és lelki hajlamainak szentelhesse.

A technokrácia a helyes úton keresi a megoldást. Életfilozófiája radikálisan ellenkezik úgy a kapitalizmus mint a kommunizmus életfilozófiájától.